

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 01-00-26/ 28 -05- 2020

На Ваш № ККМ-053-13-18/05.05.2020 г.

ДО
Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРАТА И
МЕДИИТЕ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията, № 054-01-25, внесен от Александър Сиди и група народни представители на 19.03.2020 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РАШИДОВ,

Във връзка с Ваше писмо с изх. № ККМ-053-13-18/05.05.2020 г. относно законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ), № 054-01-25, внесен от Александър Сиди и група народни представители на 19.03.2020 г., Министерството на правосъдието изразява следното становище:

1. В § 1 на предложения законопроект се предвижда разширяване на легалната дефиниция на понятието „медийни услуги“, като към изрично посочените „аудио-визуални медийни услуги и радиоуслуги“ се добавят и „публикации в интернет средата“ (чл. 2, ал. 1), от една страна, а от обхвата на изключенията, за които този закон не се прилага, са извадени „медийните услуги, които не са за масово осведомяване, т.е. не са предназначени за значителна част от аудиторията и електронните варианти на вестници и списания“ (чл. 2, ал. 5, т. 1 и б), от друга.

Видно от мотивите на вносителите към днешна дата интернет сайтовете и онлайн платформите не подлежат на никакъв мониторинг и контрол от страна на държавата, което е сериозен законодателен пропуск с оглед на зачестилите случаи на фалшиви новини, предизвикващи масова паника и психоза и/или водят до неверни изводи, свързани с реалната ситуация на пандемия и обявено извънредно положение в държавата, както и фактът, че тази порочна практика вече достигна до огромни размери, които застрашават и човешкия живот.

Министерството на правосъдието, като споделя по принцип мотивите на вносителите, счита, че с тези законодателни предложения се допуска едно значително разширяване на рамката на регулация, включена в предметния обхват на сега действащия Закон за радиото и телевизията, които надхвърлят целта на закона, (видно и от наименованието му, което не в съответствие с предлаганите промени). На практика, уредените досега изключения от приложното поле на ЗРТ стават част от основния му

предмет, в т. число и всички публикации в интернет средата без изключение – като интернет сайтове, социални мрежи и др. Действащото ни законодателство към настоящия момент е било изключително предпазливо към регулация в областта на медийните услуги. Съгласно § 1, т. 15 от Допълнителните разпоредби на Изборния кодекс "Медийна услуга" е създаването и разпространението на информация и съдържание, предназначени за значителна част от аудиторията и с ясно въздействие върху нея, независимо от средствата и технологията, използвани за предаването им. Медийни услуги са: а) печатните медии – вестници, списания и други периодични издания; б) медиите, разпространявани чрез електронни съобщителни мрежи, като: аа) обществените и търговските електронни медии – лицензираните или регистрираните обществени или търговски доставчици на аудио-визуални медийни услуги или радиоуслуги; бб) онлайн новинарските услуги – електронните издания на вестници, списания, информационни агенции и други електронни издания.

Не са медийни услуги социалните мрежи – фейсбук, твитър и други подобни, и личните блогове, с изключение на профилите в социалните мрежи на медиите по букви "а" и "б".

От разпоредбата е видно, че държавата не може да осъществява регулация в интернет средата неограничено.

2. В § 2, 3 и 4 (чл. 32, ал. 1, т. 23, чл. 32а и чл. 33, т. 13) от законопроекта се възлагат нови правомощия на Съвета за електронни медии, свързани с осъществяването на надзор за предотвратяване и ограничаване на дезинформацията в интернет средата. В основата на тези контролни правомощия стои даденото в § 8 (§ 1 от Допълнителните разпоредби) легално определение на понятието „Дезинформация в интернет среда“, а именно: „Разпространение чрез социални мрежи, интернет сайтове или по друг начин в интернет средата чрез интернет страници, достъпни от територията на Република България, на публикация, която съдържа невярна информация, засягаща физически или юридически лица.“.

Освен че с тази дефиниция се разширява неограничено рамката на закона по отношение на неопределен кръг субекти, с вменените нови правомощия на Съвета за електронни медии се допуска налагането на цензура чрез премахване на публикацията и спиране на достъпа до съответните интернет страници от страна на лицата, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, скрепени с административнонаказателна и дори наказателна санкция (с предложението за изменение на чл. 326, ал. 1 от Наказателния кодекс).

Министерството на правосъдието счита, че подобно предложение е недопустимо. То противоречи на основните конституционни принципи, закрепени в чл. 39, 40 и 41 от Конституцията относно т. нар. „комуникационни права“. Според решение № 7 от 04.06.1996 г. на Конституционния съд на Република България по конституционно дело № 1/1996 г., с което е дадено задължително тълкуване на горепосочените конституционни разпоредби, свободата на словото представлява един от фундаменталните принципи, върху които се гради всяко демократично общество, и е едно от основните условия за неговия напредък и за развитието на всеки човек. Тя важи не само за „информация“ или „идеи“, които намират благоприятен прием или не се считат за обидни или са приемани с безразличие, но също така и за тези, които обиждат, шокират или смуцават държавата или която и да е друга част от населението. Такива са изискванията на плурализма, толерантността и търпимостта, без които едно „демократично общество“ не би могло да се нарече такова. Като прокламира изрично в отделна разпоредба (чл. 40, ал. 1) свободата на средствата за масова информация и въвежда забраната за цензурата, Конституцията поставя и ограничения: „Спирането и конфискацията на печатно издание или на друг носител на информация се допускат само въз основа на акт на съдебната власт, когато се накърняват добрите нрави или се съдържат призови за насилствена промяна на конституционно установения ред, за

извършване на престъпление или за насилие над личността.“ (чл. 40, ал. 2). Тези ограничения са очертани прецизно, за да се определи и пространството, в което законодателят, администрацията и съдебните власти да могат да оперират.

Затова една бъдеща законодателна уредба, която си поставя за цел да поставя ограничения и контрол над т. нар. „комуникационни права“, следва изключително внимателно да държи сметка и да преценява идеята за баланса, която конституционният законодател е прокарал, включително чрез въвеждането на ограничения при упражняването на тези права.

3. В § 5 и 6 (чл. 125к, ал. 2 и глава VIa Регистрация на доставчици на медийни услуги чрез интернет - чл. 125р и 125с) от законопроекта се урежда нов регистрационен режим на доставчиците на медийни услуги чрез интернет. Предвидена е възможност Съветът за електронни медии да отказва регистрация, да заличава регистрация, както и да забрани извършването на стопанска дейност, за която е установен регистрационен режим. Без да се спираме подробно на основанията за това, ще изразим принципното си несъгласие с тези текстове, тъй като този подход, освен че противоречи на вече споменатите конституционни текстове, представлява груба намеса и в упражняване на правото на свободна стопанска инициатива и упражняването на стопанска дейност от всички граждани и юридически лица, гарантирано от чл. 19 от Конституцията.

Тук следва да споменем и обстоятелството, че в Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги съществува вече правна уредба относно регистрацията на въпросните доставчици на медийни услуги и такава двойна уредба, освен че е недопустима, би създавала и излишна административна тежест, поради което Министерството на правосъдието не я подкрепя.

4. В § 9 от законопроекта е предложено изменение на чл. 326, ал. 1 от Наказателния кодекс по следния начин: „(1) Който чрез слово, печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин подава или разпространява невярна информация, невярно повикване или заблуждаващи знаци за помощ, злополука или тревога, се наказва с лишаване от свобода до три години.“

Следва да се има предвид, че аналогични изменения в чл. 326, ал. 1 от Наказателния кодекс бяха предложени с първоначалния проект на Закона за мерките по време на извънредното положение, обявено с решение от 13 март 2020 г. на Народното събрание, но отпаднаха от окончателния текст на закона с оглед на притесненията относно липсата на дефиниция на понятието „невярна информация“ и непропорционалното ограничаване на свободата на словото.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ДАНАИЛ КИРИЛОВ